SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:992

av Mårten Blix m.fl. (M)

Byråkratitak i välfärden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att överväga införandet av ett byråkratitak i välfärden för att värna om kärnuppdraget och tvinga fram prioriteringar bland kringuppgifter och minska onödig byråkrati och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svensk sjukvård håller hög internationella klass men flera studier visar att produktiviteten alltjämt är svag, även med jämförbara nordiska grannländer (ESO 2019:8). Därtill visar rapporten ”Hur mår vården?” från det partipolitiskt obundna Kunskapsverket (2025) att produktiviteten inte har hållit jämna steg med de ökade resurser som har tillförts sjukvården. Slutsatsen är att mer pengar inte har lett till mer sjukvård utan snarare försvunnit i mer byråkrati.

En viss grad av byråkrati är givetvis oundviklig för att styra verksamheter och hålla god ordning. Enhetliga rutiner, datainsamling och kvalitetsarbete är nödvändiga för att välfärden ska utvecklas. Ett stort problem i svensk sjukvård är emellertid att byråkratin tenderar att växa på bekostnad av kärnuppdraget – att vårda patienterna. Nya rapporteringskrav staplas på befintliga dito.

I stället för att byråkratin tillåts växa utan gräns borde utgångspunkten vara den motsatta; att sjukvården ska utföra ett visst minimum av kärnuppgifter som andel av den

totala tiden, exempelvis 85 procent. Andra arbetsuppgifter och byråkrati måste därefter rymmas inom den resterande andelen arbetstid. Det innebär att tillkommande krav på rapportering och ytterligare byråkrati måste hanteras inom byråkratitaket och därmed inte inkräkta på kärnuppdraget – att ta hand om patienter. Syftet är inte att avstyra all rapportering utan snarare att tvinga fram prioriteringar. Det kan även ske arbete för att vissa informationskrav automatiseras för att därigenom ytterligare minska bördan på vårdpersonalen. Det finns dessutom evidens att en stor del av den insamlade data inte kommer till nytta. Forskarna Mats Alevsson, David Ebbevi och Anna Essén (DN Debatt 2021-05-03) redogör för hur stora resurser i skolan och sjukvården läggs på insamlingssystem för data som knappt används. I en tid av knappa resurser är det ett allvarligt problem.

Ett byråkratitak bör ses som ett verktyg - inte ett mål i sig. För att fungera behöver det övergripande målet tillämpas på olika nivåer inom sjukvården och utformat av vårdpersonalen, exempelvis som en del av verksamhetsplaneringen. Första gången byråkratitaket tas fram kommer det initialt att dra en del resurser men det bör ses som en investering för att frigöra tid framöver och skydda vårdpersonalen från onödiga kringuppgifter. Hur taket ska utformas i detalj och vilken nivå som är lämplig borde utredas.

Mårten Blix (M)

Maria Stockhaus (M)

Kristina Axén Olin (M)

Merit Frost Lindberg (M)

Lotta Högström (M)

Ida Drougge (M)